

4. Михайлин Ю.А. Специальные полимерные композиционные материалы. – 2008. – с. 660.
5. Михайлин Ю.А. Конструкционные полимерные композиционные материалы. – 2008. – с. 822.
6. Рагулин Е.Я. Композит – материал для дизайнерских разработок // Вісник ХДАДМ. – Х.: 2008. – № 3. – с. 127-141.
7. Рачеева Г. Чарльз Имз // Техн. эстетика. – 1990. – № 3. – с. 9-11.
8. Рюле Г. Пространственные покрытия. – М.: Стройиздат, 1974. – с. 248.
9. Утевская Л.В. Дизайн и промышленное формообразование изделий из пластмасс. – Х.: ХХПИ, 2000. – с. 113.
10. Шатин Ю.В. Этторе Соттас // Техн. эстетика. – 1989. – № 9. – с. 25-29.

Сапак Н.В.

кандидат мистецтвознавства, відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»

СТАНОВЛЕННЯ ДИЗАЙН ОСВІТИ В МИКОЛАЄВІ. ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Історія започаткування та розвитку дизайн освіти в Миколаєві пов'язана з становленням художньої освіти в місті на початку ХХ століття.

Цей пласт художньої культури не знайшов висвітлення за виключенням дисертаційного дослідження Сапак Н.В. «Художнє життя Півдня України кінця ХІХ – першої третини ХХ століття», її статей про освіту на межі ХІХ-ХХ століття, 1920-30-х років. Зовсім відсутня інформація про художню освіту у другій половині ХХ – початку ХХІ століття. Аналіз етапів її розвитку сприятиме розумінню особливостей формування дизайн освіти, як логічного поступового процесу, пов'язаного з вимогами часу.

Першу відому приватну школу в Миколаєві 1899 року відкрив А.П.Козаков. Навчальна програма її була універсальною, розроблена Академією художеств. Вона передбачала підготовку для вступу до вищих технічних та художніх навчальних закладів, а також орієнтувала на практичне застосування набутих умінь в ремеслах. До вступу в художні та художньо-промислові училища готували у малювальному класі М.О.Винокурова відкритому на початку ХХ століття.

Діяльність приватних закладів підготувала ґрунт для створення міської художньої школи, яке розпочалося 1910 року зі створення Миколаївським товариством красних мистецтв під керівництвом кн. М.А.Гедройца школи малювання, креслення і ліплення, що 1913 року розташувалася в будинку виділеному під художній музей і мала, як і музей, ім'я видатного художника баталіста В.В.Верещагіна.

Ініціатором створення школи був випускник Петербурзької академії художеств, учень І.Ю.Рєпіна – В.О. Мурзанов. Її викладачі В.О.Мурзанов, Л.В.Інглезі, О.П.Валевахін в методиці викладання поєднували роботу над постановками з виконанням етюдів з природи. Багато працювали на пленері. У школі регулярно влаштовувалися виставки учнівських робіт, огляди-конкурси. Серед її випускників була відомий український скульптор О.М.Кудрявцева.

1920 року художня школа за прикладом інших закладів країни реорганізується у Вільні художні майстерні. Створюються студії з головних видів образотворчого мистецтва на робітничих окраїнах, здійснюється робота з декоративно-художнього оформлення заводських клубів, міста.

Серед найбільш примітних сторінок художнього життя Миколаєва – діяльність художнього технікуму, що був відкритий 1930 року. Незважаючи на нетривалість існування він зіграв значну роль в подальшому розвитку художньої освіти і творчості миколаївських художників.

Технікум було створено завдяки молодому скульптору Б.М.Іванову, відрядженому для цієї мети з Харкова. До викладання він залучив своїх однокурсників по Одеському художньому інституті М.І.Гончарука, Н.О.Павлюка, місцевих художників О.О.Рітгіха, О.С.Веряскіна, С.І.Новикова, К.С.Рижова. Значний вплив на становлення навчального процесу мала особистість відомого українського художника Д.К.Крайнева – вчителя Іванова по Одеському художньому інституті. Головна мета художнього виховання полягала у формуванні самостійності майбутніх художників, їхньої професійної грамотності, придбанні практичних навичок. Викладачі і студенти брали участь у міських виставках, виконували творчі замовлення. Їхніми силами були виконані скульптурні рельєфи Миколаївського будинку спеціалістів, фрески в залі технікуму, скульптурний комплекс героям Сиваша та інше. Художній технікум дав путівку в життя багатьом потім відомим майстрам. Серед них народний художник СРСР М.М.Божий.

У другій половині 1930-х рр. та в післявоєнний час єдиними центрами художнього виховання були студії. Найбільш відомими були ізостудії В.М.Волошинова, С.Г.Бродського, О.В.Старошука. Тут отримали навчальну художню освіту багато миколаївських митців. Здобуті навички дозволяли тримати іспити в художні училища та інститути Одеси, Харкова, Києва, Москви і Ленінграда.

На початку 1970-х років центром початкової освіти стає міська художня школа. А на курсах при Обласному науково-методичному центрі народної творчості готують художників-оформлювачів. Це час значної активізації художнього життя. Створюється Миколаївське відділення Спілки художників України. Виставкова зала та майстерні Спілки стають центром формування художніх смаків, еталоном професійного рівня, наочною школою для всіх, хто бажає присвятити своє життя мистецтву. Тому коли в Миколаївській філії КНУКіМ в наслідок реалізації державної програми відродження народного мистецтва було започатковано кафедру декоративно-прикладного мистецтва з напрямками художня обробка тканини (ткацтво), художня обробка деревини до викладання залучаються відомі художники Миколаєва.

Створення в університеті центра з підготовки фахівців образотворчого мистецтва стало логічним продовженням попередніх етапів формування професійної освіти. Воно було викликано необхідністю здобуття вищої освіти в рідному місті. Для цього мали місце всі умови: значна кількість художніх студій, школа, музеї, творчі об'єднання народних майстрів, відділення Спілки

художників України з представницьким складом живописців, скульпторів, графіків, дизайнерів.

Вирішальним етапом у становленні дизайн освіти стає створення 2001 року в МФ КНУКіМ за підтримки НАОМА (м. Київ) кафедри реставрації і графічного дизайну, яка об'єднала три спеціальності: реставрацію творів живопису, графічний дизайн і мистецтвознавство. Відкриття спеціальностей, підготовкою яких займалися в провідних культурних центрах країни Києві, Харкові, Львові значно підвищило роль Миколаєва, як творчого центра регіону. На спеціальність «графічний дизайн» прийшли викладати відомі миколаївські художники: О.К.Приходько, Ю.А.Макушин, Ю.К.Корнюков, О.В.Лебідь, С.В.Лук'яненко, Ю.В.Золотухін. Завдяки ним в студентських дизайнерських проєктах здобули розвиток всі види графічного дизайну: театральний і кіно плакат, реклама закладів культури, магазинів, приватних фірм, державних підприємств, промислового графіка. Студенти розробляли логотипи, фірмові стилі. Деякі знайшли себе в книжковій та журнальній графіці.

2006 року в Миколаївській філії створено кафедру дизайну з спеціалізацією дизайн середовища і інтер'єру. В концепції розвитку кафедри: здійснення підготовки фахівців згідно вимог сучасної дизайн освіти, орієнтація на досягнення світового і вітчизняного досвіду, максимальне наближення навчального процесу і практики, розвиток самостійного творчого мислення студентів. З метою активізації молоді у справі збереження пам'яток старовини і формуванні обліку сучасного міста здійснюється розробка дизайнерських проєктів реставрації архітектурних споруд, кварталів старого міста, благоустрою паркових зон, зон відпочинку в мікрорайонах.

Всі випускні, дипломні проєкти виконуються на конкретних об'єктах. Тому в творчому багажі кафедри інтер'єри і благоустрій територій залізничного вокзалу, річного порту, автовокзалу, спорткомплексу «Наdejда», готелю «Турист», Яхт-клубу. Новиною дизайнерських рішень відрізняються проєкти святкового оформлення центральної вулиці і проспектів. Нестандартні пошуки в проєктах житлових та громадських будівель.

За сто років формування художня освіта в Миколаєві від початкових художніх класів сягнула до підготовки фахівців вищої школи, від надання навичок в окремих ремеслах до комплексної підготовки дизайнерів здатних вирішувати проєктні завдання згідно вимог часу.

Література:

1. Сапак Н.В. Николаевский художественный техникум. Из истории художественного образования в крае // Славянский альманах. – Южнославянский институт Киевского Славянского университета. – Николаев, 1999. – С. 19 – 20.
2. Сапак Н.В. Художнє життя Миколаєва першої чверті ХХ століття: Другі історико-культурологічні слов'язознавчі читання у м. Миколаєві: Наук.-метод. зб. – Миколаїв, 1997. – С.116–117.
3. Сапак Н. Художня освіта на Півдні України в першій третині ХХ століття // Мистецтвознавство України: Зб. наук. пр. – К.: СПД Кравчук В.К., 2003. – Вип. 3. – С. 331–338.